

“ ดิฉันรู้สึกดีใจมากที่ยังมีคนสนใจงานจักสานของชาวบ้านอยู่ แม้ว่างานจักสานใบตาลจะเป็นงานธรรมดาๆ ทำโดยชาวบ้าน แต่งานนี้มีคุณค่าทางจิตใจอย่างมาก เพราะเป็นงานที่ดิฉันเห็นมาตั้งแต่เด็ก ได้เริ่มจับเริ่มสานมาตั้งแต่อายุไม่กี่ขวบ จนปัจจุบันอายุ 94 ปีแล้ว แต่ดิฉันก็ยังรักและจะยังคงทำงานจักสานรวมทั้งเดินหน้าสอนต่อไปจนกว่าจะหมดอายุขัย ”

“จักสานใบตาล”

แก้ว ตาสิงห์

อายุ 94 ปี

ที่อยู่ : 216 หมู่ที่ 7 หมู่บ้านช้าง ตำบลปงแสงทอง

อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52100

โทรศัพท์ : 08-0497-9618

การพัฒนาของเครื่องจักสานใบตาลนับวันจะเป็นที่
ต้องการของตลาด เพราะมีการพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์
ต่างๆ มากมาย เช่น โคมไฟทุเรียน ดอกไม้จากใบตาล เช่น ดอก
กระเจียว ดอกชิง เป็นต้น โดยกลุ่มได้เรียนรู้จากหน่วยงานต่างๆ
แล้วนำมาปรับใช้จนกลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ในที่สุด
แต่ที่ครูแก้วภาคภูมิใจที่สุดในตอนนี้ก็คือ กระติบข้าวเหนียว
ธรรมดาๆ ที่ถูกพัฒนาดัดแปลงมาเป็นกระติบแบบหกเหลี่ยม
ที่มีเอกลักษณ์ โดยครูแก้วได้เลือกใช้ใบตาลที่มีขนาดเล็กลง
เพิ่มรายละเอียดมากขึ้นจึงมีความยากและสวยงาม ปัจจุบัน
มีเพียงครูแก้ว และชาวบ้านอีกเพียงคนเดียวที่สามารถทำได้
กระติบหกเหลี่ยมมีความสวยงามจนหลายคนได้เห็นต้องเข้า
มาสั่งทำเพื่อนำไปเป็นของขวัญในงานแต่งงาน หรือนำไปใช้
ตามร้านอาหารต่างๆ

“ผลิตภัณฑ์ที่เราทำล้วนมาจากใบตาลที่มีอยู่ในท้องถิ่น เมื่อ
เราตัดใบตาลจากต้นแล้ว ก็จะนำไปตากแดดให้แห้งเพื่อป้องกันการ
ขึ้นรา ใบตาลยอดแก่สีจะเข้ม ใบตาลยอดอ่อนจะมีสีอ่อน หาก
ใบตาลมีจุดเป็นสีดำ จะไม่นำมาใช้ได้เลย จากนั้นนำใบตาล
ฉีกก้านออกและรีดเส้นให้ได้ขนาดที่เท่ากัน และก่อนที่จะนำมา

จักสานต้องนำไปตาลไปแช่น้ำก่อนเพื่อให้อ่อนตัว เวลาที่จักสาน
ใบจะไม่หักหรือแตกออก ส่วนของก้านเมื่อก่อนเราไม่ได้เอามาใช้
แต่ปัจจุบันเราได้นำมาทำเป็นโคมไฟทุเรียน”

ครูแก้วต้องการอนุรักษ์และสืบสานงานจักสานใบตาลให้
คงอยู่ต่อไป จึงได้ส่งต่องานนี้ให้กับลูกหลาน ส่วนครูแก้วเองจะ
ออกไปสอนการทำเครื่องจักสานใบตาลแก่นักเรียน นักศึกษา ใน
สถาบันการศึกษาต่างๆ เช่น โรงเรียนที่อยู่ใกล้หมู่บ้าน หน่วยงาน
เทศบาลต่างๆ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เป็นต้น

“ดิฉันรู้สึกดีใจมากที่ยังมีคนสนใจงานจักสานของชาวบ้าน
อยู่แม้ว่างานจักสานใบตาลจะเป็นงานธรรมดาๆ ทำโดยชาวบ้าน
แต่งานนี้มีคุณค่าทางจิตใจอย่างมาก เพราะเป็นงานที่ดิฉันเห็นมา
ตั้งแต่เด็ก ได้เริ่มจับเริ่มสานมาตั้งแต่อายุไม่กี่ขวบ จนปัจจุบันอายุ
94 ปีแล้ว แต่ดิฉันก็ยังรักและจะยังคงทำงานจักสาน และจะสอน
ต่อไปจนกว่าจะหมดอายุขัยเพราะอยากจะทำเพื่อให้กับคนรุ่น
ใหม่ได้รับรู้ถึงงานหัตถกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่สืบทอด
มายาวนาน ถ้าหากงานหัตถกรรมนี้หายไปจากเมืองไทยก็คงรู้สึก
เสียดายมาก จึงอยากให้ลูกหลานช่วยกันรักษางานชิ้นนี้ไว้” ❖

งานหัตถกรรมในแต่ละท้องถิ่นของประเทศไทย ล้วนเกิดขึ้น
จากวัสดุและวัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่นนั้นๆ นอกจากจะมุ่งเพื่อ
ประโยชน์ใช้สอยเป็นหลักแล้ว ยังได้สร้างสรรค์ศิลปะลงไปเพื่อ
ให้ดูสวยงามเกิดคุณค่าและความงามที่มีความโดดเด่นแตกต่าง
กันออกไป เช่นเดียวกับผลิตภัณฑ์จักสานจากใบตาล วัสดุจาก
ธรรมชาติที่สามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น โดยส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น
จนพัฒนามาเป็นผลิตภัณฑ์นานาชนิด สามารถสร้างรายได้
เพราะเป็นอาชีพหลักแล้ว ยังเป็นการสืบสานงานหัตถกรรมของ
บรรพชนให้คงอยู่อีกด้วย

ครูแก้ว ตาสิงห์ ผู้สืบทอดศิลปหัตถกรรมเครื่องจักสาน
ใบตาล แห่งบ้านซ้าง จังหวัดลำปาง ได้เริ่มเรียนรู้การทำหัตถกรรม
แขนงนี้จากพ่อแม่มาตั้งแต่เด็ก

จนกระทั่งเติบโต ครูแก้วยังคงทำอาชีพนี้อยู่ และในปี 2542
ชาวบ้านสนใจการทำ “เครื่องจักสานจากใบตาล” มากขึ้น จึงเกิด
การรวมกลุ่มและระดมความคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์มาอย่าง
ต่อเนื่องโดยในระยะแรกมีสมาชิก 10 คน และต่อมาก็มีจำนวน
เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

“ที่กลุ่มของเราเลือกใช้ใบตาลเพราะเป็นวัตถุดิบที่หาง่าย
และมีมากพอในหมู่บ้าน เราจึงนำใบตาลนั้นมาประยุกต์ใช้ใน
งานจักสาน เพื่อเป็นการสร้างรายได้เสริมในช่วงระหว่างการทำ
เกษตร ในช่วงแรกรายได้ยังไม่ค่อยมากนัก เราจึงยังไม่ได้ทำเป็น
งานหลัก ต่อมาเรามีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ร่วมสมัยมากขึ้น มี
รูปแบบใหม่ขึ้นมา แต่ยังคงอนุรักษ์งานหัตถกรรมดั้งเดิมเอาไว้
ทำให้รายได้ของเราเพิ่มขึ้นจนทำเป็นอาชีพหลักได้ในที่สุด”